

ULKORAJOJEN VALVONTA

EU:n rajaturvallisuuspolitiikkaan on vuoden 2015 puolivälistä lähtien jouduttu tekemään merkittäviä muutoksia, kun unionin alueelle on saapunut ennennäkemättömän paljon pakolaisia ja muita tulijoita ja EU:n ulkoraja- ja muuttoliikepolitiikassa on paljastunut useita puutteita. Erilaisten EU:hun suuntautuvien muuttovirtojen kasvun aiheuttamat haasteet sekä lisääntynyt huoli turvallisuudesta ovat johtaneet uuteen toiminnan kauteen unionin ulkorajojen suojelussa, mikä on vaikuttanut myös unionin sisärajoihin.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklan 2 kohta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 67 ja 77 artikla

TAVOITTEET

Schengen-alue eli yhtenäinen alue ilman sisärajatarkastuksia edellyttää myös yhteistä rajaturvallisuuspolitiikkaa ulkorajoilla. SEU:n 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti on toteutettava ”ulkorajoilla tehtäviä tarkastuksia koskevia aiheellisia toimenpiteitä”. EU:n tavoitteena onkin luoda yhteiset säännöt ulkorajoilla tehtäville tarkastuksille ja ottaa asteittain käyttöön yhdenmukainen järjestelmä ulkorajojen valvontaa varten.

SAAVUTUKSET

Ensimmäinen askel kohti yhteistä ulkorajavalvontapolitiikkaa otettiin 14. kesäkuuta 1985, jolloin viisi Euroopan talousyhteisön silloisesta kymmenestä jäsenvaltiosta allekirjoitti kansainvälisen sopimuksen, niin kutsutun Schengenin sopimuksen, luxemburgilaisessa Schengenin rajakaupungissa. Sitä täydennettiin viisi vuotta myöhemmin Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyllä yleissopimuksella^[1]. Schengenin säännöstöllä (kuten näitä sopimuksia ja sääntöjä yhteisesti kutsutaan) luotu rajaton Schengen-alue käsittää nykyisin 26 Euroopan valtiota^[2].

[1]Schengenin säännöstö: tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14. kesäkuuta 1985 Benelux-talousliiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta 19. kesäkuuta 1990 tehty yleissopimus (EYVL L 239, 22.9.2000, s. 19).

[2]Näihin maihin eivät kuulu Yhdistynyt kuningaskunta, Irlanti, Kroatia, Bulgaria ja Romania. Mukana on kuitenkin kolme EU:n ulkopuolista maata: Sveitsi, Norja ja Liechtenstein.

A. Schengenin säännöstö ulkorajojen ylittämisestä

Nykyinen ulkorajoja koskeva Schengenin säännöstö perustuu EU:n oikeusjärjestykseen Amsterdamin sopimuksella (1.1.3) sisällytettyyn alkuperäiseen säännöstöön. Sen säännöt käsittävät useita erilaisia toimenpiteitä, jotka voidaan jakaa karkeasti viiteen aiheeseen:

1. Ulkorajojen valvonnan keskeinen pilari on Schengenin rajasäännöstö[3], jossa vahvistetaan ulkorajojen ylittämistä koskevat säännöt ja rajavalvonnan väliaikaista palauttamista sisärajoille koskevat edellytykset. Siinä veloitetaan jäsenvaltiot tarkastamaan järjestelmällisesti asiaa koskevista tietokannoista kaikkien henkilöiden tiedot heidän ylittäessään EU:n ulkorajan. Tämä koskee myös henkilöitä, joilla on EU:n oikeuden perusteella oikeus vapaaseen liikkuvuuteen (eli EU:n kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka eivät ole EU:n kansalaisia). Tarkastuksissa käytettäviin tietokantoihin kuuluvat Schengenin tietojärjestelmä (SIS) sekä Interpolin varastettujen ja kadonneiden matkustusasiakirjojen tietokanta (SLTD). Sääntöjä sovelletaan kaikilla ulkorajoilla (ilma-, meri- ja maarajoilla) kaikissa rajanylityksissä.

2. Schengenin tietojärjestelmä (SIS)

SIS on tietojenvaihtojärjestelmä ja tietokanta, jonka avulla varmistetaan kansainvälinen turvallisuus Schengen-alueella, jolla ei ole sisärajarakastuksia. Se on EU:n laajimmin käytetty ja tehokkain tietotekniikkajärjestelmä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella (4.2.1). Viranomaiset kaikkialla EU:ssa käyttävät SIS-järjestelmää kuulutusten tekemiseksi etsintäkuulutetuista tai kadonneista henkilöistä ja esineistä tai niiden tutkimiseksi. Järjestelmässä on yli 80 miljoonaa kuulutusta, ja viranomaiset tekivät siinä vuonna 2017 yli viisi miljardia hakua. Niiden pohjalta saatiin yli 240 000 osumaa jossakin toisessa maassa tehdyistä kuulutuksista. SIS-järjestelmää on äskettäin parannettu päivitettyillä säännöillä, joilla korjataan järjestelmän mahdollisia puutteita ja tehdään useita kuulutustyyppjä koskevia olennaisia muutoksia.

Viimeisen, vuonna 2018 tehdyn uudistuksen jälkeen SIS-järjestelmän soveltamisala on määritetty kolmella asetuksella (joilla korvataan SIS II -järjestelmä) seuraavilla aloilla:

- poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa^[4]
- rajatarkastukset^[5]
- laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttaminen^[6].

Näissä kolmessa asetuksessa otetaan käyttöön uusia järjestelmään lisättäviä kuulutusluokkia, kuten tuntemattomia epäiltyjä tai etsintäkuulutettuja henkilöitä

[4] [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta \(EU\) 2018/1862](#), annettu 28. marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56).

[5] [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta \(EU\) 2018/1861](#), annettu 28. marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14).

[6] [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta \(EU\) 2018/1860](#), annettu 28. marraskuuta 2018, Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1).

koskevat kuulutukset, ennaltaehkäisevät kuulutukset lapsista, jotka ovat vaarassa joutua vanhempiensa kaappaamiksi, palauttamista varten tehtävät kuulutukset ja kuulutukset, jotka edellyttävät päätöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisesta, kadonneiden henkilöiden tunnistamisessa tarvittavien kämmen- ja sormenjälkien, kasvokuvien ja DNA-tunnisteiden lisäksi.

3. Sisäisen turvallisuuden rahasto: ulkorajojen ja viisumipolitiikan rahoitusväline

Kaikilla jäsenvaltioilla ei ole ulkorajoja, eivätkä rajat ylittävät liikennevirrat vaikuta niihin samalla tavoin. EU pyrkiikin rahastojensa avulla korvaamaan osan niille jäsenvaltioille aiheutuvista kustannuksista, joiden rajat ovat myös EU:n ulkorajoja. Rahoituskaudella 2014–2020 on otettu käyttöön taakanjakomekanismi, johon on varattu yhteensä 3,8 miljardia euroa seitsemän vuoden ajaksi. Sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) päätavoitteena on edistää turvallisuuden korkean tason varmistamista unionissa ja samalla helpottaa laillista matkustamista. Rahaston puitteissa toteutettavien ohjelmien edunsaajina voivat olla valtion tai liittovaltion viranomaiset, paikallisviranomaiset, kansalaisjärjestöt, humanitaariset järjestöt, yksityisoikeudelliset ja julkisoikeudelliset yritykset ja koulutus- ja tutkimusorganisaatiot.

4. Rajanylitystietojärjestelmä (EES)

Rajanylitystietojärjestelmä (EES)^[7] on tietojärjestelmä, jolla vauhditetaan ja tehostetaan EU:hun matkustavien kolmansien maiden kansalaisten rajatarkastuksia. Siinä passien manuaalinen leimausjärjestelmä korvataan sähköisellä rekisteröimisellä tietokantaan.

EES-järjestelmän tärkeimpinä tavoitteina on

- vähentää odotusaikoja rajatarkastuksissa ja parantaa rajatarkastusten laatua laskemalla automaattisesti kunkin matkustajan sallitun oleskelun kesto
- tunnistaa järjestelmällisesti ja luotettavasti sallitun oleskeluajan ylittäneet henkilöt
- vahvistaa sisäistä turvallisuutta ja tukea terrorismin torjuntaa antamalla lainvalvontaviranomaisille pääsy matkustushistoriatietoihin.

Järjestelmää saavat käyttää jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaiset ja Europol mutta eivät turvapaikkaviranomaiset. Tietojen siirto kolmansiin maihin ja EES-järjestelmään kuulumattomiin EU:n jäsenvaltioihin lainvalvonta- ja palauttamistarkoituksessa on sallittua tietyin edellytyksin. Järjestelmään kirjataan Schengen-alueen ulkorajat ylittävien matkustajien tiedot (nimi, matkustusasiakirjan tyyppi, sormenjäljet, valokuva sekä maahantulo- ja maastalähtöpäivä ja -paikka). Sitä sovelletaan kaikkiin kolmansien maiden kansalaisiin riippumatta siitä, vaaditaanko heiltä viisumi vai ei. Sitä käyttävät myös konsuli- ja rajaviranomaiset.

[7][Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta \(EU\) 2017/2226](#), annettu 30. marraskuuta 2017, rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsulle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 327, 9.12.2017, s. 20).

5. Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex)

Eurooppalaisen raja- ja merivartioston muodostavat yhdessä Euroopan raja- ja merivartiovirasto (Frontex) ja kansalliset viranomaiset^[8].

Euroopan raja- ja merivartiovirasto eli Frontex aloitti toimintansa lokakuussa 2016. Tämä [erillisvirasto](#) vastaa EU:n ulkorajojen valvonnasta ja työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan tunnistaa mahdolliset EU:n ulkorajoihin kohdistuvat turvallisuusuhat ja puuttua niihin. Parlamentti oli ennen vuotta 2015 jo usean vuoden ajan vaatinut tehostamaan Frontexin roolia ja näin lisäämään sen valmiutta reagoida tehokkaammin muuttuviin muuttovirtoihin. [Tukholman ohjelman väliarvioinnista 2. huhtikuuta 2014 antamassaan päätöslauselmassa](#)^[9] se esimerkiksi totesi, että Schengen-alueen rajojen valvomiseksi tarvitaan eurooppalaisia rajavartijoita. Myös Eurooppa-neuvosto ilmaisi lokakuussa 2015 antamassaan päätelmissä tukevansa ”toimia, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä”. Parlamentin mielestä viraston uudet toimivaltuudet oli otettava käyttöön neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden päätöksellä eikä komission päätöksellä, kuten alun perin oli ehdotettu. Asetuksella laajennettiin Frontexin tehtäviä siten, että niihin kuului jäsenvaltioiden tukeminen entistä tehokkaammin muuttoliikkeen hallinnassa, rajat ylittävän rikollisuuden torjunnassa sekä etsintä- ja pelastusoperaatioissa. Sen myötä Frontex sai suuremman roolin maahanmuuttajien palauttamisessa näiden lähtömaihin kansallisten viranomaisten päätösten mukaisesti. Neuvosto voi komission ehdotuksesta pyytää virastoa puuttumaan tilanteeseen ja avustamaan jäsenvaltioita poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tämä koskee tapauksia, joissa

- jäsenvaltio ei (tietyn ajan kuluessa) noudata viraston hallintoneuvoston antamaa sitovaa päätöstä rajaturvallisuutensa haavoittuvuuteen puuttumisesta
- ulkorajaan kohdistuu erityisiä ja suhteettomia haasteita, jotka vaarantavat Schengen-alueen toimivuuden. Jos jäsenvaltio vastustaa neuvoston päätöstä avun antamisesta, muut EU-maat voivat tilapäisesti ottaa uudelleen käyttöön sisärajoilla tehtävät tarkastukset.

Komissio esitti syyskuussa 2018 [uuden ehdotuksen Euroopan raja- ja merivartioviraston vahvistamiseksi](#). Asiasta päästiin yhteisymmärrykseen marraskuussa 2019^[10]. Virasto sai uuden toimeksiannon sekä omat keinot ja valtuudet ulkorajojen suojeluun, palautusten tehokkaampaan toteuttamiseen ja yhteistyöhön EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

Keskeinen osa tätä vahvistettua virastoa on pysyvä joukko, jonka [10 000 rajavartijalla on toimeenpanovaltuudet](#) tukea jäsenvaltioita aina tarvittaessa. Virasto saa myös

[8] [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2016/1624](#), annettu 14. syyskuuta 2016, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 863/2007, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2007/2004 ja neuvoston päätöksen 2005/267/EY kumoamisesta (EUVL L 251, 16.9.2016, s. 1).

[9] [Euroopan parlamentin päätöslauselma 2. huhtikuuta 2014 Tukholman ohjelman väliarvioinnista](#), 74 kohta (EUVL C 408, 30.11.2017, s. 8).

[10] [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2019/1896](#), annettu 13. marraskuuta 2019, eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta (EUVL L 295, 14.11.2019, s. 1).

vahvemman toimeksiannon palautusten alalla ja tekee tiiviimpää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa, myös sellaisten, jotka sijaitsevat EU:n naapurialueiden ulkopuolella. Eurooppalaisen raja- ja merivartioston uudesta pysyvästä joukosta voidaan lähettää henkilöstöä vuodesta 2021, kun se on täydessä toimintavalmiudessa. Se saavuttaa täyden vahvuutensa vuonna 2024, jolloin siinä on 10 000 rajavartijaa.

B. EU:n ulkorajojen valvonnan kehitys

1. Muutoksia ovat vauhdittaneet lukuisten ihmisten hukkuminen Välimerellä viime vuosina sekä pakolais- ja muuttajavirtojen valtava kasvu syyskuusta 2015 lähtien.

Ennen pakolaiskriisiä ainoastaan kolme maata oli turvautunut aitojen pystyttämiseen ulkorajoille estääkseen pakolaisten ja muiden tulijoiden pääsyn alueelleen: Espanja (jossa rakennustyöt saatiin päätökseen vuonna 2005 ja niitä laajennettiin vuonna 2009), Kreikka (jossa työt saatiin päätökseen vuonna 2012) ja vastauksena Kreikan toimiin Bulgaria (jossa työt saatiin päätökseen vuonna 2014). Vastoin Schengenin rajasäännösten 14 artiklan 2 kohtaa, jossa säädetään, että ”pääsy voidaan evätä vain perustellulla päätöksellä, jossa ilmoitetaan epäämisen täsmälliset syyt”, **yhä suurempi määrä jäsenvaltioita on vähitellen ryhtynyt rakentamaan rajamuureja tai -aitoja** tarkoituksenaan estää valikoimatta turvapaikanhakijoiden ja muiden tulijoiden pääsy alueelleen. Aitojen pystyttämistä Schengen-alueen ulkorajoille koskevien yksiselitteisten EU:n sääntöjen puuttuessa jäsenvaltiot ovat myös rakentaneet esteitä kolmansien maiden (muun muassa Marokon ja Venäjän) rajoille ja myös liittymistä edeltävässä vaiheessa olevien ehdokasmaiden (Pohjois-Makedonian tasavalta, Serbia ja Turkki) ja yhden Schengen-alueen ehdokasmaan (Kroatia) rajoille. Lisäksi aitoja on rakennettu Schengen-alueella, esimerkiksi Itävallan ja Slovenian välille, ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin Strasbourgissa on tutkinut Espanjan toimia Melillassa.

2. Syyskuussa 2018 perustettiin EU:n matkustustieto- ja -lupajärjestelmä (ETIAS).

Uuden keskitetyn tietojärjestelmän tarkoituksena on kerätä tietoja kolmansien maiden kansalaisista, jotka eivät tarvitse viisumia päästäkseen Schengen-alueelle, ja tunnistaa mahdolliset turvallisuuteen tai laittomaan muuttoliikkeeseen liittyvät riskit. Tietokantaa käytetään viisumipakosta vapautettujen matkustajien ennakkotarkastuksiin ja heidän matkustuslupansa epäämiseen, jos heidän katsotaan aiheuttavan riskin. Tietokanta muistuttaa nykyisin esimerkiksi Yhdysvalloissa (ESTA), Kanadassa ja Australiassa käytössä olevia järjestelmiä.

ETIAS-järjestelmästä on monenlaista etua. Se esimerkiksi lyhentää odotusaikoja rajoilla, parantaa sisäistä turvallisuutta, auttaa ehkäisemään laitonta maahanmuuttoa ja vähentää kansanterveydellisiä riskejä. Vaikka tietokanta tekee ennakkotarkastuksia, lopullisen päätöksen maahanpääsystä tai sen epäamisestä tekevät Schengenin rajasäännösten mukaisesti rajatarkastuksia suorittavat kansalliset rajavartijat niissäkin tapauksissa, joissa henkilöllä on voimassa oleva matkustuslupa. Järjestelmällä on kolme päätoimintoa:

- viisumipakosta vapautettujen kolmansien maiden kansalaisten ennen EU:hun matkustamista verkossa antamien tietojen tarkistaminen

- hakemusten käsittely vertaamalla niitä muihin EU:n tietojärjestelmiin (esimerkiksi SIS, VIS, Europolin tietokanta, Interpolin tietokanta, EES ja Eurodac eli tietokanta sormenjälkitietojen vertailua varten)
- matkustuslupien myöntäminen, jos osumia tai tarkempaa arviointia edellyttäviä seikkoja ei löydy.

Matkustusluvan saamisen pitäisi kestää vain muutamia minuutteja. Hakijalta veloitetaan seitsemän euron matkustuslupamaksu. Neuvosto päätti kesäkuussa 2017 ehdotuksen jakamisesta kahdeksi säädökseksi^[11], koska ehdotuksen oikeusperusta (Schengenin säännöstö) ei kata Europol-asetukseen tehtäviä muutoksia. ETIAS-järjestelmän kehittämisestä vastaa eu-LISA, ja se otetaan käyttöön vuonna 2021.

3. eu-LISA

Vuonna 2011 perustettu [eu-LISA](#) vastaa kolmen EU:n keskitetyn tietojärjestelmän operatiivisesta hallinnoinnista. Nämä järjestelmät ovat SIS, VIS ja Eurodac^[12]. Viraston tehtävänä on ottaa käyttöön oikeus- ja sisäasioiden alan uusi tietotekniikka-arkkitehtuuri. Marraskuussa 2019 eu-LISAn toimeksiantoja tarkistettiin^[13] ja viraston valmiuksia myötävaikuttaa rajaturvallisuuteen, lainvalvontayhteistyöhön ja muuttoliikkeen hallintaan EU:ssa kehitettiin edelleen.

4. EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuus rajaturvallisuuden alalla

EU on kehittänyt laaja-alaisia keskitettyjä tietojärjestelmiä (SIS, VIS, Eurodac, EES ja ETIAS) turvallisuusyhteistyön kannalta keskeisten tietojen keräämiseksi, käsittelemiseksi ja jakamiseksi, ulkorajojen valvomiseksi ja muuttoliikkeen hallitsemiseksi. Joulukuussa 2017 komissio ehdotti, että järjestelmistä tehdään EU:n tasolla yhteentoimivia eli mahdollistetaan tietojen vaihto ja jakaminen niin, että viranomaisilla on aina käytössään kaikki tarvitsemansa tiedot. Yhteentoimivuudella viitataan tietoteknisten järjestelmien kykyyn vaihtaa tietoa ja tietämystä, jotta vältetään järjestelmien monimutkaisuudesta ja pirstoutuneisuudesta aiheutuvat aukot tiedoissa^[14].

[11][Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2018/1240](#), annettu 12. syyskuuta 2018, Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1) ja [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2018/1241](#), annettu 12. syyskuuta 2018, asetuksen (EU) 2016/794 muuttamisesta Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamiseksi – Europolin tehtävät (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 72).

[12][Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2018/1726](#), annettu 14. marraskuuta 2018, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavasta Euroopan unionin virastosta (eu-LISA) sekä asetuksen (EY) N:o 1987/2006 ja neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1077/2011 kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 99).

[13][Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2018/1726](#), annettu 14. marraskuuta 2018, vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisen tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavasta Euroopan unionin virastosta (eu-LISA) sekä asetuksen (EY) N:o 1987/2006 ja neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1077/2011 kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 99).

[14][Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2019/817](#), annettu 20. toukokuuta 2019, kehysten vahvistamisesta rajoja ja viisumipolitiikkaa koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 ja (EU) 2018/1861 sekä neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 27) ja [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset \(EU\) 2019/818](#), annettu 20. toukokuuta 2019, kehysten vahvistamisesta poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä sekä turvapaikka- ja muuttoliikeasioita koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle

Toukokuussa 2019 annetut kaksi asetusta mahdollistavat sen, että järjestelmät täydentävät toisiaan, jotta voidaan helpottaa henkilöiden virheetöntä tunnistamista ja edistää henkilöllisyyspetosten torjumista. Niillä ei muuteta kunkin EU:n tietojärjestelmän oikeusperustassa vahvistettuja käyttöoikeuksia, mutta niissä vahvistetaan seuraavat yhteentoimivuuskomponentit:

- eurooppalainen hakuportaali, jonka ansiosta toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä hakuja samanaikaisesti useissa tietojärjestelmissä käyttäen sekä biografisia että biometrisiä tietoja
- yhteinen biometrinen tunnistuspalvelu, jonka ansiosta biometrisiä tietoja (sormenjälkiä ja kasvokuvia) voidaan etsiä useista järjestelmistä ja verrata keskenään
- yhteinen henkilöllisyystietovaranto, johon kootaan EU:n eri tietojärjestelmissä tällä hetkellä olevat kolmansien maiden kansalaisten biografiset ja biometriset tiedot
- rinnakkaishenkilöllisyyksien tunnistin, joka tarkistaa, ovatko hakuun sisältyvät biografiset henkilöllisyystiedot muissa järjestelmissä, jotta voidaan tunnistaa samoihin biometrisiin tietoihin liittyvät rinnakkaishenkilöllisyydet.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Parlamentti on suhtautunut kaksijakoisesti ulkorajavalvontapolitiikan kehittämiseen. Se on laajalti tukenut Euroopan raja- ja merivartioviraston ja muiden EU:n virastojen vahvempaa roolia toiminnan organisoinnissa ja kehottanut usein lujittamaan tätä roolia entisestään, kun EU pyrkii ratkaisemaan Välimeren alueen muuttoliikekriisiä. Parlamentin näkemys Euroopan raja- ja merivartioviraston kehityksestä on ollut suurelta osin myönteinen, mutta se on suhtautunut selvästi varauksellisemmin älykkäitä rajoja koskevaan pakettiin. Komission esitettyä ehdotuksensa vuonna 2013 parlamentti esitti epäilyksensä siitä, että henkilötietoja kerätään teknisesti valtavia määriä ja niitä käsitellään laajamittaisesti, kuten ulkorajoilla on ehdotettu tehtäväksi. Parlamentin huolenaiheena olivat myös älykkäisiin rajoihin liittyvän tekniikan ennustetut kustannukset samoin kuin sen hyötyihin liittyvät epäilyt. Parlamentti totesi toisesta kertomuksesta EU:n sisäisen turvallisuuden strategian täytäntöönpanosta 12. syyskuuta 2013 antamassaan päätöslauselmassa, että maahanmuuton ja rajaturvallisuuden alaan liittyvien uusien tietotekniikkajärjestelmien, kuten niin sanottujen älykkäitä rajoja koskevien aloitteiden, mahdollista kehittämistä olisi tutkittava tarkoin erityisesti tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaate huomioon ottaen. Se palasi tähän asiaan komissiolle ja neuvostolle syyskuussa 2015 esittämässään suullisessa kysymyksessä, jossa se tiedusteli niiden näkemyksiä järjestelmän käytöstä lainvalvontatarkoituksiin sekä siitä, mikä merkitys on unionin tuomioistuimen tuomiolla, jonka se antoi huhtikuussa 2014 tietojen säilyttämisestä annetusta direktiivistä (4.2.8). Mikäli Dublin III -asetuksen ehdotetussa uudistuksessa ei tapahtuisi nopeaa edistystä^[15], parlamentti voisi jäädyttää meneillään olevat neuvottelut kaikista

ja asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 ja (EU) 2019/816 muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, s. 85).

[15] [Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi](#) kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan

oikeus- ja sisäasiainministeriöiden kannalta tärkeistä asiakokonaisuuksista, kuten hieman aiemmin tehdystä yhteentoimivuutta koskevasta ehdotuksesta, Eurodac-järjestelmän tarkistamisesta ja muista asiaan liittyvistä menettelyistä Parlamentti sovelsi tätä lähestymistapaa onnistuneesti jo vuonna 2012, kun se päätti keskeyttää yhteistyön neuvoteltavina olleissa keskeisissä oikeus- ja sisäasioiden alan asiakokonaisuuksissa vastauksena neuvoston päätökseen muuttaa Schengen-alueen hallinnointia koskevan lainsäädäntöpaketin oikeusperustaa. Päätöslauselmassaan Schengen-alueen toimintaa koskevasta vuosikertomuksesta^[16] parlamentti pyrki kiinnittämään huomion siihen seikkaan, että EU oli hyväksynyt useita toimenpiteitä vahvistaakseen ulkorajoja ja ulkorajavalvontaa mutta tämä ei ollut johtanut vastaavasti sisärajaratkastusten poistamiseen.

Parlamentti on myös vaatinut, että kaikessa tämän alan toiminnassa noudatetaan EU:n raja- ja turvapaikkasäännöstöä sekä EU:n perusoikeuskirjaa. Parlamentti on siten jo jonkin aikaa vaatinut luotettavia ja oikeudenmukaisia menettelyjä sekä kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen EU:n tasolla^[17].

Udo Bux
12/2019

hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta (uudelleenlaadittu teksti) ([COM\(2016\)0270](#)), 4. toukokuuta 2016.

[16]Euroopan parlamentin päätöslauselma 30. toukokuuta 2018 Schengen-alueen toimintaa koskevasta vuosikertomuksesta ([Hyväksytyt tekstit, P8_TA\(2018\)0228](#)).

[17][Euroopan parlamentin päätöslauselma](#) 12. huhtikuuta 2016 Välimeren tilanteesta ja tarpeesta kokonaisvaltaiselle EU:n lähestymistavalle muuttoliikkeeseen (EUVL C 58, 15.2.2018, s. 9).

